

Eitt íkast til orðaskiftið um føroyska ráevnisumsiting

Siðan málsokið "umsiting av ráevnum í undirgrundini" varð yvirtikið sum føroyskt sermál í 1992, hevur eitt ávíst orðaskifti natúrliga tikið seg upp um hetta mál.

Eingin ivi er um, at ein framtíðar oljuvinna kann fáa avgerandi tyding fyri lívilíkindini her á landi nógvar framyvir, um tað fer at vísa seg, at undirgrundin veruliga goymir kolvetni (olju/gass) í nokrum serligum nøgdum.

Ti krevur hetta mál at verða handfarið bæði varliga og hegnisliga líka frá byrjan. Eitt breitt og umfavnandi orðaskifti má mestast sum eitt sjálvsagt og neyðugt lið í tí samlaðu viðgerðini. Jú tydingarmiklari, eitt mál er, jú størri má krav-ið verða um gjølliga og professionella viðgerð, og jú tydingarmiklari er tað, at tey, ið skulu arbeiða við hesum, seta sær sjálvum krøv um seriosa, professionella og trúverðuga viðgerð av málinum. Hetta geldur sjálvandi bæði fyrri tey, ið til dagliga starvast við málsokinum og fyrri onnur, ið á ein ella annan hátt eru uppi í tí samlaðu viðgerðini, herundir m.a. tey, ið vilja mynda orðaskiftið hesum viðvíkjandi.

Fyri at orðaskiftið kann gerast mennandi og konstruktivt (tað óvugta kann ikki vera gott fyrri nakað!), má tað grundast á so rættar upplýsingar sum gjørligt. Analysur og niðurstøður, ið eru bygdar á skeivar upplýsingar, kunnu lættliga avskepla orðaskiftið og á tann hátt gera størri skaða enn gagn.

Eg havi við stórum áhuga sjálvandi fylgt við tí, ið sagt og skrivað hevur verið í fjølmiðlunum um oljuspurningin. Seinast hava tað serliga verið tveir drúgvir greinar hjá Høgni Hoydal og viðmerkingar frá Árna Olafssyni til fyrru grein Høgni, ið hava vakt ans.

Høgni nemur í greinum sínum við ymisk grundleggjandi viðurskifti Føroya og Danmarkar millum, sum eg ikki ætli mær inn á við tað, at tað tibetur finnast fólk, ið hava munandi betri fortreytir fyrri hesum. Tó kundi eg hugsað mær at nomið við nakrar fáar av nøgva tættunum, ið hava meira beinleiðis tilknýti til umsitingina av ráevnum í føroysku undirgrundini.

Áhugamálini hjá heimastýrinum og ríkisstjórnini

Eingin ivi er um, at áhugamálini hjá ríkisstjórnini í nokvum førum kunnu víkja frá megináhugamáli Føroya heimaftíðis, og tað skulu vit ikki vera blind fyrri. Ríkisstjórnin umboðar allar umleið 5 milliónir borgararnar í tí danska ríkinum, meðan føroysku myndugleikarnir skulu hugsa um eitt lítið skulu hugsa um sama bólk, nevnliga okkum 40-50.000 fólkini, ið búleikast her á landi.

Hetta merkir tó ikki, at eingi felags áhugamál kunnu vera.

Sjálvur havi eg tey seinastu nøgva ári starvast tætt saman við nokvum dønnum, partvist á tí jarðfrøðiliga økinum, og har

serliga gjøgnum samstarvið millum Náttúrugripasavnið (Jarðfrøðisavnið) og Danmarks Geologiske Undersøgelse (nú Danmarks og Grønlands Geologiske Undersøgelse), partvist í sambandi við samráðingarnar við bretar um landgrunsmarkið, eftir yvirtøkuna í 1992 har umframt fyrst eitt ár sum limur í (tí fyrru) oljuráðleggingarnevndini, og síðani - tey seinastu trý árin - sum leiðari á oljufyrirsitingini.

Tað er serliga í sambandi við marknaspurningin og í oljuráðleggingarnevndarbeiðinum at tey politisku áhugamálini koma til sjóndar. Sjálvandi er tað lítið, ið alment kann sigast um hesi viðurskifti, og tað er heldur ikki mín uppgáva at gera tað, men í sambandi við oljuráðleggingar-nevndararbeiðið er í øllum førum eitt grundleggjandi, felags áhugamál, ið alla tíðina hevur gingið igjøgnum sum ein "reyður tráður", og er tað ein stremban eftir at byggja upp eina skipan, eitt "regime" fyrri ta samlaðu umsitingina av kolvetni í føroysku undirgrundini, sum við sínum lógarkarmum, regluverki annars og fyrirsiting kann skapa grundarlag fyrri eini so effektivar og professionellari **føroyskari** umsiting av hesum málsoki, sum gjørligt. Í hesi skipan liggur einki, sum á nakran hátt gevur dønnum nakran framhjárætt. Ein effektiv umsiting av mögulegum ráevnum í tí føroysku undirgrundini kann har afturimóti sjálvandi á annan hátt vera til fyrimynnis eisini fyrri danir, men nevnan uttan at tað fyrst og fremst gevur eitt positivt avkast til okkum føroyingar.

Eg havi tí ilt við at skilja Høgni Hoydal, tá hann førir fram, at "áhugamálini hjá ríkisstjórnini og heimastýrinum ganga beint móti hvørjum øðrum" í undirgrundarmálinum". Áhugavert hevði verið, um Høgni kundi greina út sínar grundgevingar fyrri hesum partinum av síni analysu.

Lopransboringin

Oljufyrirsitingin lat 7. mai í ár frá sær drúga frágreiðing um Lopransboringina, ið varð handað løgtinginum og fjølmiðlunum. Nakað av tí eg skrivi niðanfyrri, kann ikki verða annað enn endurtøka av hesi frágreiðing, men eg kann fara meira út í æsir við summum spurningum.

Fyrst er at siga, at bori-verkætlanin í Lopra er og verður ein av nokvum liðum í okkara fyrirreikingum fram móti eini mögulegari framtíðar oljuvinnu við Føroyar. Loyvið, sum 19 al-tjóða oljufeløg fyrri knøpp-

um ári síðani fingi til hesa verkætlan, er eitt av 13 forkanningarloyfum higartil, og vónandi verða fleiri loyvi givin, áðrenn farið verður undir verulig oljuleitangar.

Sum so er lopransboringin tí ikki nakað serliga áhugavert. At nakrar danskir fyrirkur hava framstandandi leiklutir í arbeiðinum við hesi verkætlanini er ikki nakað ónatúrligt. Í øðrum forkanningarverkætlanum eru tað amerikanskir, australskir, bretskir og norskir fyrirkur, ið spæla høvuðsleiklutir - bert fyrri at nevna nakrar. Men av tí at so nøgvar áhugi hevur verið fyrri júst hesi einu verkætlan, ikki minst teimum føroysku fjølmiðlunum fyrri at takka (fyrri mær tykist hon at hava rúnarbundið og blindað nøgva fólk), og av tí at eg sjálvur havi spælt ein høvuðsleiklut í tilrættisleggingini av henni, so skal eg her royna at greiða eitt sindur frá tí, sum m.a. Høgni Hoydal sóknast eftir, nevnliga hvi júst Døpas vegna tey 19 oljufelögin gjørdist "operatørur" fyrri hesi verkætlan.

Yvirtøkan í 1992 og forkanningarlógin frá 1993 lótu upp fyrri einum nýggjum möguleika í sambandi við eina mögulega framhaldandi bori-verkætlan í Lopra. Um ein tilik verkætlan vísti seg at vera nóg áhugavert millum oljufelöð við áhuga fyrri føroyska økinum, til at tey vildu figgia hana, so var vert hjá okkum at troyta henda möguleikan.

Sjálvandi vórðu fleiri mögulegir framgangshættir umhugsadur við altíti at, hvussu ein tilik verkætlan skuldi skipast. Til dømis

verkætlan.

Úrslitini frá fyrru boringini og seinri kanningar fram igjøgnum áttatíðni góvu ábending um, at onkrar broytingar í grøtislagnum helst vóru at finna longur niðri í jarðarskorpuni. Av tí at eitt av høvuðsendamálunum við fyrru boriætlanini, nevnliga at koma niður igjøgnum basaltfláirnar, ikki varð rokkið, so hevur tað tey seinastu 15 árin verið hugsað nógva um möguleikarnar at bora longur niður í Lopra. Upplýsingar um hvat slag av grøtflaum goymir seg undir basaltinum eru av stórum áhuga, bæði reint visindaliga og í sambandi við spurningin um möguleikan fyrri at finna ráevni (herundir olju og gass) í føroysku undirgrundini.

Men ongi útlið tókust at vera tey fyrstu nøgva árin fyrri at fáa figging til eina tilika verkætlan, sum jú kostar fleiri 10-tals milliónir krónur.

Yvirtøkan í 1992 og forkanningarlógin frá 1993 lótu upp fyrri einum nýggjum möguleika í sambandi við eina mögulega framhaldandi bori-verkætlan í Lopra. Um ein tilik verkætlan vísti seg at vera nóg áhugavert millum oljufelöð við áhuga fyrri føroyska økinum, til at tey vildu figgia hana, so var vert hjá okkum at troyta henda möguleikan.

Sjálvandi vórðu fleiri mögulegir framgangshættir umhugsadur við altíti at, hvussu ein tilik verkætlan skuldi skipast. Til dømis

varð hugsað um ein eitt sindur samsvarandi framgangshætt sum við fyrru boringini, har føroysku myndugleikarnir stóðu við allari ábyrgdini. Landsverkfrøðingurin stóð fyrri tí teknisku ábyrgdini, herundir m.a. trygdarspurningum, og jarðfrøðisavnið, við hjálp frá Danmarks Geologiske Undersøgelse, stóð fyrri tí jarðfrøðiliga partinum. Eitt íslenskt felag varð biðið at taka sær av boringini, og landskassin rindaði meira enn 90% av samlaða kostnaðinum.

Ein annar hugsadur möguleiki var at bjóða arbeiðið út til einstøk oljufeløg ella samstarvandi bólkir av feløgum at kappast um, og so kundi tann, ið kom við tí "besta" tilboðnum fáa loyvi til at bora.

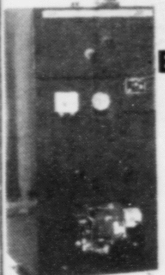
Ein triði möguleiki var at fáa so nógva oljufeløg sum gjørligt at samstarva um eina tilika verkætlan.

Eftir gjølla at hava gjøgnumhugsadur og viðgjørt teir ymisku möguleikarnar, varð tann seinast nevndi möguleikin valdur, og skal eg royna at greiða eitt sindur gjølligari frá, hvi so varð:

Í útgangsstøðinum kann vera vert at festa seg við, at ein meginregla í sambandi við forkanningarnar higartil hevur verið, at føroyski skattaborgarin ikki skal rinda gildið, men at vit har afturimóti skulu skapa fortreytir fyrri, at oljufeløg v.m. kunnu gera fløgur í kanningar, sum hava áhuga fyrri báðar partar.

J/A/S/P/I KETLAR

Teir væl-
umtókta ketlarnir
eru á goymslu

Bæði dupultir
og einkultir

Skulu tygum hava nýggjan
ketil, so tósið við okkum
og fáid eitt gott tilbøð.
Vit hava serkent fólk, ið geva
eina skjóta og góða tænastu.

- Alt tilfar til hitaverk og
san'tet fæst hjá okkum.

MARIA POULSEN & Co

Smyrilsvægur 8 - Tlf. 12000